



## DATOS IDENTIFICATIVOS

### Ciencia e tecnoloxía da carne

|                          |   |                  |                |                        |
|--------------------------|---|------------------|----------------|------------------------|
| Materia                  | Ciencia e<br>tecnoloxía da<br>carne   |                  |                |                        |
| Código                   | O01G041V01701   |                  |                |                        |
| Titulación               | Grao en Ciencia e<br>Tecnoloxía dos<br>Alimentos  |                  |                |                        |
| Descritores              | Creditos ECTS<br><br>6  | Sinale<br><br>OB | Curso<br><br>4 | Cuadrimestre<br><br>1c |
| Lingua de<br>impartición | Castelán<br>Galego  |                  |                |                        |
| Departamento             | Enxeñaría química   |                  |                |                        |
| Coordinador/a            | Martínez Suárez, Sidonia  |                  |                |                        |
| Profesorado              | Lorenzo Rodríguez, José Manuel<br>Martínez Suárez, Sidonia  |                  |                |                        |
| Correo-e                 | sidonia@uvigo.es  |                  |                |                        |
| Web                      |   |                  |                |                        |
| Descripción<br>xeral     | Esta disciplina ten como obxectivos o estudo da natureza da carne e as causas da súa alteración, ademais dos fundamentos científicos e as aplicacións dos métodos utilizados para o seu procesado, conservación e diversificación |                  |                |                        |

## Resultados de Formación e Aprendizaxe

### Código

|     |   |
|-----|---|
| A2  | Que os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudio.  |
| B2  | Que los estudiantes sean capaces de adquirir y aplicar habilidades y destrezas de trabajo en equipo, sean o no de carácter multidisciplinar, en contextos tanto nacionales como internacionales, reconociendo la diversidad de puntos de vista, así como el peso de las distintas escuelas o formas de hacer. |
| B4  | Que los estudiantes sean capaces de adaptarse a nuevas situaciones, con grandes dosis de creatividad e ideas para asumir el liderazgo.  |
| B5  | Que los estudiantes sean capaces de desarrollar iniciativas y espíritu emprendedor con especial preocupación por la calidad de vida.  |
| C2  | Coñecer e comprender a química e bioquímica dos alimentos e a relacionada cos seus procesos tecnolóxicos  |
| C5  | Coñecer e comprender as operacións básicas na industria alimentaria   |
| C6  | Coñecer e comprender os procesos industriais relacionados co procesamento e modificación de alimentos   |
| C12 | Capacidade para fabricar e conservar alimentos  |
| C14 | Capacidade para controlar e optimizar os procesos e os produtos   |
| C15 | Capacidade para desenvolver novos procesos e produtos   |
| C21 | Capacidade para asesorar en procesos de comercialización e distribución de productos en la industria alimentaria  |
| D1  | Capacidade de análisis, organización e planificación  |
| D5  | Capacidad de resolución de problemas y toma de decisiones   |
| D7  | Adaptación a nuevas situaciones con creatividad e innovación  |
| D8  | Capacidad de razonamiento crítico y autocrítico.  |

## Resultados previstos na materia

### Resultados previstos na materia

### Resultados de Formación e Aprendizaxe

\*RA1: Que o alumno sexa capaz de analizar unha situación nunha industria \*cárnia, sexa capaz de tomar decisións e de resolver problemas con iniciativa e creatividade e ademais sexa capaz de transmitir esas decisións ou solucións aos demais

|    |    |     |    |
|----|----|-----|----|
| A2 | B2 | C12 | D1 |
|    |    | C14 | D5 |
|    |    | C15 | D7 |
|    |    | C21 | D8 |

|   |   |
|---|---|
| *RA2: Que comprenda o proceso de transformación do músculo en carne, os fenómenos físicos, físicos-químicos e puramente químicos que teñen lugar nesta etapa e a influencia do desenvolvemento destes fenómenos nas características e atributos de calidad do producto final. | C2<br>C5<br>C6<br>C14                               |
| *RA3: Que coñeza os parámetros de calidad tanto *organoléptica como *composicional e hixiénica da carne e os factores dos que estes dependen.   | C2<br>C14<br>C21                                    |
| *RA4: Que coñeza cales son os métodos de conservación más utilizados na carne fresca.   | C5<br>C6<br>C12<br>C14<br>C15<br>C21                |
| *RA5: Que coñeza, así mesmo, os diferentes produtos *cárnicos, os seus *formulaciones e tecnoloxías de elaboración, así como os defectos e alteracións más comúns en cada un deles.   | B2<br>C6<br>C12<br>C14<br>C15<br>C21                |
| *RA6: Que o estudiante sexa *capaza de aplicar estes coñecementos na industria  | A2<br>B2<br>B4<br>B5<br>C21<br>D1<br>D5<br>D7<br>D8 |

## Contidos

### Tema

|  |  |
|--|--|
| Unidade I: INTRODUCIÓN   | Tema 1.- A carne e a industria cárnia  |
| Unidade II: COMPOSICIÓN E ESTRUTURA DO MÚSCULO                               | Tema 2.- Estrutura do músculo  |
|  | Tema 3.- Composición química do músculo.   |
| Unidade III: TRANSFORMACIÓN DO MÚSCULO EN CARNE                              | Tema 4.- Transformación do músculo en carne.   |
|  | Tema 5.- Carnes anómalas.  |
| Unidade IV: CALIDADE   | Tema 6.- Calidade organoléptica da carne.  |
| Unidade V: OPERACIÓN DE OBTENCIÓN  | Tema 7.- Sacrificio e Carnización  |
| Unidade VI: SISTEMAS DE CONSERVACIÓN E PROCESADO DA CARNE                    | Tema 8.- A refrixeación da carne.  |
|  | Tema 9.- A conxelación da carne e o almacenamento da carne a conxelación. Descongelación   |
|  | Tema 10.- O envasado da carne.   |
| Unidade VII: TECNOLOGÍA XERAL DE ELABORACIÓN DE DIFERENTES PRODUTOS CÁRNICOS | Tema 11.- O salazonado e o curado das carnes.  |
|  | Tema 12.- Produtos cárnicos curados crus.  |
|  | Tema 13.- Produtos cárnicos curados sometidos a tratamentos térmicos.  |
|  | Tema 14.- Embutidos. Embutidos crus non madurados e embutidos crus madurados.  |
|  | Tema 15.- Embutidos escaldados e cocidos.  |
|  | Tema 16.- Conservas cárnicas. Carne reestrurada. Análogos cárnicos. Novos alimentos.   |
| SEMINARIOS:  | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Sistemas de procesado na industria cárnea</li> <li>2. Beneficios do consumo de carne</li> <li>3. Elaboración de produtos cárnicos</li> </ol>           |
| PRÁCTICAS DE LABORATORIO   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Determinacións fisico-químicas en carne</li> <li>2. Vida útil da carne e os productos cárnicos</li> <li>3. Elaboración de produtos cárnicos</li> </ol> |

| <b>Planificación</b>                                 | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|--|---------------|--------------------|--------------|
| Lección maxistral                                    | 27            | 30.4               | 57.4         |
| Seminario  | 14            | 15                 | 29           |
| Prácticas de laboratorio                             | 14            | 4                  | 18           |
| Presentación   | 1             | 1                  | 2            |
| Resolución de problemas de forma autónoma            | 0             | 3                  | 3            |
| Traballo tutelado                                    | 0             | 18                 | 18           |
| Aprendizaxe-servizo                                  | 0             | 20                 | 20           |
| Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas | 0             | 0.6                | 0.6          |
| Exame de preguntas obxectivas                        | 0             | 1                  | 1            |
| Resolución de problemas e/ou exercicios              | 0             | 1                  | 1            |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

| <b>Metodoloxía docente</b>                | <b>Descripción</b>  |
|---|---|
| Lección maxistral                         | Leccións maxistrais nas que se exponen os aspectos más importantes da materia ao estudiante, con apoio de presentacións en *Power Point, lousa e transparencia e con material dispoñible *MooVi   |
| Seminario                                 | levarán a cabo diferentes actividades orientadas cara a temas específicos relacionados coa Ciencia e a Tecnoloxía da Carne, que permitan profundar e complementar as leccións maxistrais.<br><br>Elaboraranse traballos utilizando diferentes ferramentas TIC para aplicar a aprendizaxe *colaborativo na aula e fóra dela.   |
| Prácticas de laboratorio                  | Traballarase de forma individual ou en grupo.<br><br>Realizásense actividades onde se aplicarán as destrezas e coñecementos adquiridos nas clases teóricas.<br>Baixo a supervisión do profesor, os alumnos levarán a cabo estas actividades seguindo os protocolos e utilizando os materiais fornecidos durante as prácticas. As prácticas serán obligatorias e indispensables para superar a materia. Permitirase unha falta a condición de que esta sexa xustificada. Os alumnos terán que elaborar unha memoria de prácticas.  |
| Presentación                              | Elaboraranse traballos utilizando diferentes ferramentas TIC para aplicar a aprendizaxe *colaborativo na aula e fóra dela (*Postcast educativos, infografías, ...)<br><br>O alumno terá que realizar proezas bibliográficas, recollida de información, redacción, exposición e defensa do traballo.   |
| Resolución de problemas de forma autónoma | Elaboraranse traballos monográficos e traballarase de forma individual ou en grupo sobre textos achegados polo profesor   |
| Traballo tutelado                         | O alumno terá que realizar proezas bibliográficas, recollida de información, redacción, exposición e defensa do traballo.<br>Realizarase un seguimiento do traballo en *tutorías.<br>Poderase realizar un traballo extenso ou varios traballos en forma de infografías, *podcasts, *minipresentaciones, notas de voz, etc.<br>Os traballos teranse que presentar en tempo e forma   |
| Aprendizaxe-servizo                       | Ofréceselle ao estudiantado participar de forma voluntaria no proxecto "Alimentando un futuro sustentable" dedicado á producción e o consumo responsable, a fame cero, a industria de alimentos e a innovación. A participación será voluntaria. Os alumnos participantes recibirán material de apoio que deberán ampliar mediante procura bibliográfica. Traballarán en equipo. Realizarán actividades divulgativas online e/ou presenciais en formato de xornada/taller/charla nos centros implicados.<br>A aplicación desta metodoloxía está condicionada á súa aprobación na convocatoria ApS 23-24.<br><br>Para os alumnos que non participen nesta actividade, esta metodoloxía será substituída por traballos individuais ou en grupo. |

| <b>Atención personalizada</b> | <b>Metodoloxías</b> | <b>Descripción</b> |
|-------------------------------|---------------------|--------------------|
|-------------------------------|---------------------|--------------------|

|                          |  |
|--------------------------|--|
| Seminario                | Realizarase un seguimento continuo do alumnado e levará a cabo unha atención personalizada, a través das clases, da resolución de exercicios e do control do traballo realizado. Tamén poderán asistir, si así o desexan, ás tutorías en grupo ou personalizadas. As tutorías relativas á docencia das *clasea tipos A e B poderanse realizar de forma presencial no despacho do profesor ou de forma virtual, a través do campus remoto en horario de tutorías e pedindo cita previa a través do correo electrónico (sidonia@uvigo.es; jmlorenzo@ceteca.net). |
| Prácticas de laboratorio | Realizarase un seguimento continuo do alumnado e levará a cabo unha atención personalizada, a través das clases, da resolución de exercicios e do control do traballo realizado. Tamén poderán asistir, si así o desexan, ás tutorías en grupo ou personalizadas. As tutorías relativas ás prácticas (horas tipo C) seguirán o mesmo procedemento nos despachos ou aulas virtuais dos profesores encargados da súa docencia, cuxa dirección se comunicará no seu momento.  |
| Traballo tutelado        | Realizarase un seguimento continuo do alumnado e levará a cabo unha atención personalizada, a través das clases, da resolución de exercicios e do control do traballo realizado. Tamén poderán asistir, si así o desexan, ás tutorías en grupo ou personalizadas. As tutorías seguirán o mesmo procedemento nos despachos ou aulas virtuales dos profesores encargados, cuxa dirección se comunicará no seu momento.   |
| Aprendizaxe-servizo      | Os profesores definirán os retos para os grupos participantes e deseñarán un escenario de aprendizaxe Repartiránse as diferentes tarefas entre os grupos, e guiarase no proceso de realización das mesmas.   |

### Avaliación

|  | Descripción   | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe |    |     |    |
|--|---|---------------|---------------------------------------|----|-----|----|
| Lección magistral                                    | Na cualificación total terase en conta, a participación do alumno e a actitude.     | 2             | B2                                    | C2 | D1  |    |
|  |   |               | C5                                    | D8 |     |    |
|  |   |               | C6                                    |    |     |    |
|  | Resultados de aprendizaxe avaliados: RA1 a RA6                                      |               |                                       |    |     |    |
| Seminario  | Valorarase a participación e a actitude   | 2             | A2                                    | B2 | C15 | D1 |
|  |   |               |                                       |    | C21 | D5 |
|  |   |               |                                       |    | D7  |    |
|  |   |               |                                       |    | D8  |    |
| Prácticas de laboratorio                             | Valorarase a asistencia, a participación, a actitude                                | 3             | A2                                    | B2 | C12 | D1 |
|  |   |               |                                       |    | C14 | D5 |
|  |   |               |                                       |    | C15 |    |
|  |   |               |                                       |    | C21 |    |
| Traballo tutelado                                    | Valorarase o número, a calidade dos traballos presentados, a exposición e a defensa | 24            |                                       | B2 | C15 |    |
|  |   |               |                                       |    |     |    |
|  | Resultados de aprendizaxe avaliados: RA1 a RA6                                      |               |                                       |    |     |    |
| Aprendizaxe-servizo                                  | Realizarase unha valoración *multifocal do proxecto                                 | 20            | A2                                    | B2 | C2  | D1 |
|  |   |               |                                       |    | B4  | D5 |
|  |   |               |                                       |    | B5  | C6 |
|  |   |               |                                       |    | D7  |    |
|  |   |               |                                       |    | C12 | D8 |
|  |   |               |                                       |    | C14 |    |
|  |   |               |                                       |    | C15 |    |
|  |   |               |                                       |    | C21 |    |
| Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas | Valorarase a presentación da memoria de prácticas                                   | 5             |                                       | B2 | C6  |    |
|  |   |               |                                       |    |     |    |
|  | Resultados de aprendizaxe avaliados: RA1 a RA6                                      |               |                                       |    |     |    |
| Exame de preguntas obxectivas                        | Realizaranse unha ó dúas probas tipo test e de respuestas curtas                    | 40            |                                       |    | C6  |    |
|  |   |               |                                       |    | C12 |    |
|  |   |               |                                       |    | C14 |    |
|  |   |               |                                       |    | C15 |    |
|  |   |               |                                       |    | C21 |    |
|  | Resultados de aprendizaxe avaliados: RA1 a RA6                                      |               |                                       |    |     |    |
| Resolución de problemas e/ou exercicios              | Valorarase a correcta realización de todas as actividades expostas.                 | 4             |                                       | C6 |     |    |
|  |   |               |                                       |    | C12 |    |
|  |   |               |                                       |    | C14 |    |
|  |   |               |                                       |    | C15 |    |
|  |   |               |                                       |    | C21 |    |
|  | Resultados de aprendizaxe avaliados: RA1 a RA6                                      |               |                                       |    |     |    |

### Outros comentarios sobre a Avaliación

Las actividades propuestas permiten evaluar a los alumnos de **forma continua**. Esto será posible siempre y cuando se cumplan con las fechas de realización de las actividades y la forma requerida en cada caso. Las actividades entregadas fuera del plazo marcado no se tendrán en cuenta en la nota final.

Será necesario llegar a un **mínimo (50% de la nota de cada parte)** en todas las partes para poder superar la asignatura. La nota final de un alumno se obtendrá mediante la suma de las puntuaciones obtenidas en cada parte. Un alumno estará aprobado cuando su **nota final sea mayor o igual que 5**. Si un/una alumno abandona la evaluación continua habiendo sido ya evaluado/da de algún contenido de la materia, se considerará que tiene suspensa la convocatoria, y no podrá optar en la misma por la modalidad de no asistente.

A los alumnos que se presenten en segunda convocatoria se le abrirá un plazo para la entrega de todas las actividades y deberá superar las pruebas de evaluación correspondientes.

La evaluación anterior es válida para los alumnos que asistan como mínimo a un 75% de las clases, seminarios y prácticas.

La modalidad de evaluación preferente es la **Evaluación Continua**. Aquel alumno que desee la **Evaluación Global** (el 100% de la calificación en el examen oficial) debe comunicárselo al responsable de materia, por email o a través de la plataforma Moovi, en un plazo no superior a un mes desde el comienzo de la docencia de la materia.□

---

## **FECHAS DE EVALUACIÓN**

Fin de Carrera: 18/09/2023 a las 16:00 horas

1a Edición: 6/11/2023 a las 10:00 horas

2a Edición: 02/07/2024 a las 10:00 horas

Todas las fechas de examen que figuran en el sistema de evaluación son las aprobadas por la Xunta de Facultad. En caso de error al transcribirlas, la válida es la aprobada oficialmente y publicada en el calendario de exámenes de la Facultad de Ciencias.

### **Convocatoria fin de carrera:**

El alumno que opte por examinarse en fin de carrera será evaluado únicamente con el examen (que valdrá el 100% de la nota). En caso de no asistir a dicho examen, o no aprobarlo, pasará a ser evaluado del mismo modo que el resto de alumnos.

---

Las **visitas a industrias** se llevarán acabo siempre y cuando la situación sanitaria lo permita y la Facultad de Ciencias disponga de dinero para estas actividades.

---

No se permitirá la utilización de **ningún dispositivo electrónico** durante las pruebas de evaluación. Hacerlo será considerado motivo de no superación de la materia en el presente curso académico, y la calificación será de 0.0.

---

**Compromiso ético:** El alumno debe presentar un comportamiento ético apropiado. En el caso de comportamientos no éticos (copia, plagio, uso de equipos electrónicos no autorizados), que impidan el desarrollo correcto de las actividades docentes, se considerará que el alumno no reúne los requisitos necesarios para superar la materia, en cuyo caso la calificación en el curso académico actual será de suspenso (0.0).

---

## **Bibliografía. Fontes de información**

### **Bibliografía Básica**

BEJARANO, M., **Enciclopedia de la carne y de los productos cárnicos**, I y II, Martín y Macias, 2001

HUI, Y.H., GUERRERO, I. y ROSMINI, M.R., **Ciencia y Tecnología de carnes.**, Limusa S.L., 2006

RANKEN., **Handbook of meat product technology.**, Blackwell Scientific Publications, 2000

VARNAME y SUTHERLAND., **Carne y productos cárnicos. Tecnología, química y microbiología**, Acribia, 1998

VENTANAS, J., **El jamón Ibérico. De la dehesa al paladar.**, Mundi Prensa, 2006

WARRISS, P.D., **Ciencia de la carne.**, Acribia, 2003

### **Bibliografía Complementaria**

DURAND, **Tecnología de los productos de charcutería y salazones.**, Acribia, 2002

GIRARD, **Tecnología de la carne y de los productos cárnicos.**, Acribia, 1991

JASPER y PLACZEK, **Conservación de la carne por el frío**, Acribia, 1980

JIMÉNEZ y CARBALLO, **Principios básicos de elaboración de embutidos.**, Publicaciones de Extensión Agraria, 1989

LAWRIE, R., **Ciencia de la carne.**, Acribia, 1998

OCKERMAN, **Sausage and processed meat formulations.**, Van Nostrand Reinhold, 1989

ORDÓÑEZ, **Tecnología de los alimentos.**, Vol. 2, Síntesis, 1998

PRICE y SCHWEIGERT, **Ciencia de la carne y de los productos cárnicos.**, Acribia, 1994

VENTANAS, J., **Jamón Ibérico y Serrano. Fundamentos de la elaboración y de la calidad.**, Mundi Prensa, 2012

---

## **Recomendación**s

---